

Henriquez Law

Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie
van Aruba, Curaçao, St.Maarten en van
Bonaire, St. Eustatius en Saba

Zittingsplaats : Curaçao
Datum : 15 september 2020
Zaaksnummer : CUR2019H00353
Dossier : Foundation Clean Air e.a. / Land

Rooi Catootjeweg 3A
Willemstad
Curaçao

T. +5999 738-7022
T. +5999 516-4056
E. olga@henriquezlaw.com

KvK # 133406
CRIB # 102412339

PLEITNOTITIES

inzake:

DE STICHTING FOUNDATION CLEAN AIR EVERYWHERE

Cornelis Gerrit van Berge

Rubinah M. Bernardina

Victor Daantje

Veronique Isabella Dekker

Roald Dekker

Wilhelmina Johanna Dekker

Arthur Donker

Nellisson G. Medina

Johan Fitzgerald van Megesen

Gerrit Arie Mulder

Jocelyn B.P. Plaate

Yvonne Smolders van Scheers

Martinus Laurens Verkade

Marcelo Zimmerman

Arnold Dulfer
Britt Heuts
Merenciana Eg'daranelys
Jan Fokkelman
Jeanette Philipps Molina
Milva Koeiman
Inesia Nilensha
Pamher Usheley Basilo
Mevrouw Ruthmilda J. Cicilia
Sonia M. Doran Agustien
Stanley Bodok
Tremus Fabienne Augustina
Ludmila Wilson

Geïntimeerden in principaal appel
Appellanten in incidenteel appel
hierna gezamenlijk te noemen: Clean Air
gemachtigden: thans O.E. Kostrzewski en A.K.E. Henriquez

tegen:

HET LAND CURACAO,
Appellante in principaal appel,
Geïntimeerde in incidenteel appel
hierna te noemen: het Land
gemachtigden: W.R. Flocker en E. Kleist

Ten aanzien van het principaal appel

1. De grieven in het principaal appel richten zich allen tegen de veroordeling van het Land zoals vervat in het dictum van het vonnis waarvan beroep. Los van de kostenveroordelingen,

bevat het vonnis waarvan beroep een tweetal onderdelen in het dictum waartegen de grieven zich direct of indirect richten:

Het Gerecht:

3.1. verklaart voor recht dat het Land ter zake de luchtkwaliteit in het gebied benedenwinds het Schottegat onrechtmatig jegens eisers heeft gehandeld door voor wat betreft de mate van luchtverontreiniging geen deugdelijke normenstelsel vast te stellen, door effectieve maatregelen gericht op bescherming van het privéleven en de woonomgeving achterwege te laten en door onvoldoende informatie te verstrekken over de luchtverontreiniging en de risico's daarvan;

3.2. veroordeelt het Land om ervoor zorg te dragen dat vanaf 1 september 2020 ter plaatse van het meetstation Kas Chikitu geen overschrijding plaatsvindt van de luchtkwaliteitsnormen voor zwaveldioxide (SO₂) en fijnstof (PM) zoals vastgelegd in de WHO-guidelines als vermeld in productie 7F bij verzoekschrift, althans geen overschrijding plaatsvindt van door het Land vast te stellen en op deugdelijke wijze bekend te maken alternatieve normen voor zwaveldioxide (SO₂) en fijnstof (PM).

2. Inmiddels heeft het Land, weliswaar op de valreep, voldaan aan het bepaalde onder 3.2 van het dictum. Productie 5 dat door het Land is overgelegd is een publicatieblad met nummer 2020, 84, inhoudende een Ministeriële Regeling met Algemene Werking genaamd "Regeling welstandscriteria voor luchtkwaliteit". De regeling richt zich ook specifiek op het regelen van de luchtkwaliteit te Kas Chikitu. In de memorie van toelichting van de regeling valt daarnaast in het algemeen deel het volgende te lezen:

De noodzaak voor het vaststellen van regels ter zake luchtkwaliteit, met name in het gebied benedenwinds industrieterrein Schottegat, is ook benadrukt door het Gerecht in Eerste Aanleg in zijn uitspraak van 26 augustus 2019 in de zaak Foundation Clean Air Everywhere tegen het Land.⁶ In zijn uitspraak veroordeelde het Gerecht het Land om ervoor zorg te dragen dat vanaf 1 september 2020 ter plaatse van het meetstation Kas Chikitu geen overschrijding plaatsvindt van de luchtkwaliteitsnormen voor zwaveldioxide (SO₂) en fijnstof (PM₁₀) zoals vastgesteld in de WHO-guidelines, althans geen overschrijding plaatsvindt van door het land vast te stellen en op deugdelijke wijze bekend te maken alternatieve normen voor zwaveldioxide (SO₂) en fijnstof (PM₁₀).

3. De conclusie is aldus dat het Land inmiddels heeft ingezien dat er normen gesteld dienen te worden ten aanzien van de luchtkwaliteit en als gevolg daarvan heeft zij, mede naar aanleiding van het vonnis waarvan beroep, besloten om die regels te stellen in de als productie 5 overgelegde "Regeling welstandscriteria voor luchtkwaliteit". Gelet op de bewoordingen van de memorie van toelichting van de regeling is er ook uitdrukkelijk uitvoering gegeven aan het vonnis waarvan beroep door het vaststellen van de regeling. Of anders gezegd, het vonnis waarvan beroep is directe aanleiding om de regeling vast te stellen. Getwist kan worden over de inhoud van de regeling en de (gebrekkige) wettelijke grondslag ervan. Dat laatste is echter een discussie voor een andere rechtszaak en hoort niet thuis in deze procedure. Dat zou immers gaan over de rechtsgeldigheid van deze nieuw

gestelde normen, hetgeen niet ter discussie staat in deze zaak.

4. Onder deze omstandigheden heeft het Land geen belang meer bij het principaal appel. Er is voldaan aan randnummer 3.2 van het dictum door “alternatieve normen voor zwaveldioxide (SO₂) en fijnstof (PM)” te stellen, zoals vervat in de “Regeling welstandscriteria voor luchtkwaliteit”. Dat is een erkenning van de juistheid van het vonnis waarvan beroep, zodat ook de onrechtmatigheid van de situatie die bestond voordat die normen waren vastgesteld ook een feit is. Daarmee kan dan ook niet meer worden opgekomen tegen het oordeel van het Gerecht dat het niet bestaan van die normen onrechtmatig is, zoals vervat in randnummer 3.1. van het dictum van het vonnis waarvan beroep. De grieven van het land kunnen alsdan buiten beschouwing worden gelaten, wegens het ontbreken van enig procesbelang bij een oordeel in hoger beroep.

5. Blijkens de producties zal het Land naar alle waarschijnlijkheid een lang betoog houden bij pleidooi, terzake de in haar visie bestaande economische noodzaak om de raffinaderij werkende te houden (wat het al jaren niet meer is), zodat het vaststellen van deze normen ook door haar als noodzakelijk worden ervaren. Nu dat laatste een vaststaand feit is, behoeft er verder ook niet te worden ingegaan op de noodzaak van het voortbestaan van de raffinaderij of niet. Feit is dat beide partijen het met elkaar eens zijn dat de betreffende normen er moeten zijn en dat de situatie die daarvoor bestond niet correct was (onrechtmatig). Nu dit alles in lijn is met het dictum van het vonnis waarvan beroep, is er geen enkel procesbelang bij het principaal appel. Daarbij wordt verder opgemerkt dat ook het Land het leven van de mens belangrijker vindt dan de economie, vide de maatregelen (lockdown, social distancing, sluiting luchtruim, etc) die genomen zijn in verband met de “Corona-crisis”. De economische noodzaak van de raffinaderij, als die al zou bestaan (quod non), is dus volgens beide partijen in casu ondergeschikt aan het recht van iedere burger op een gezond leven. Daar hoort bij dat burgers niet worden blootgesteld aan schadelijke stoffen zoals betoogd in deze zaak. Zeker als daarbij in ogenschouw wordt genomen dat statistisch gezien de raffinaderij, althans het blootstellen van burgers aan schadelijke stoffen, een hogere “mortality rate” heeft dan het Corona virus Nouvelle Covid-19.

6. Clean Air verzoekt uw Hof om te waken voor eerst bij pleidooi ingenomen standpunten, waar Clean Air zich niet over zal kunnen uitlaten. Die standpunten zijn tardief en dienen buiten beschouwing te worden gelaten. Evenwel kan het feit van de gestelde normen, zoals die uit productie 5 blijken, niet worden genegeerd.
7. De proceskostenveroordelingen in eerste aanleg dienen dan ook overeind te blijven. Het vonnis waarvan beroep kan tot dusver worden bevestigd, behoudens hetgeen hierna in het incidenteel appel nog zal worden opgemerkt. In het principaal appel dient het Land te worden veroordeeld in de kosten in beide instanties. Voor het overige persisteert Clean Air bij hetgeen zij bij memorie van antwoord heeft gesteld.

Ten aanzien van het incidenteel appel

8. Clean Air persisteert bij haar grieven en geeft daarbij de hiernavolgende toelichting. Voorop dient te worden gesteld dat er niet is geantwoord op de wijziging van eis. Dit is niet meer mogelijk bij pleidooi. Dat zou tardief zijn, aangezien Clean Air daar niet meer op kan reageren. Clean Air gaat er derhalve vanuit, aangezien het ook om een verduidelijking van de eis gaat, dat het Land heeft ingestemd met de wijziging, zonder verder protest.
9. De hiervoor aangehaalde “Regeling welstandscriteria voor luchtkwaliteit” geeft in de overwegingen het volgende aan:

dat het voor de welstand noodzakelijk is regels te stellen ter bevordering van de luchtkwaliteit, met name in gebieden waar mensen zich voor een lange periode bevinden of regelmatig verplaatsen en waar in de nabijheid activiteiten plaatsvinden of werkzaamheden worden verricht die verhoogde concentratie luchtverontreinigende stoffen kunnen uitstoten, die bij verhoogde of langdurige blootstelling ongewenste effecten kunnen hebben op de volksgezondheid, gezinsleven of het leefmilieu;
10. Het voorgaande duidt op een algemene regeling bedoeld om te gelden op het gehele eiland. In artikel 2 wordt voornamelijk als enige zone aangewezen de wijken Kas Chikitu, Wishi en Marchena, zijnde de gebieden waarbij er metingen worden verricht. Het artikel lijkt daarnaast geschreven te zijn om te worden uitgebreid met meer zones. Dit wordt in memorie van toelichting ook bevestigd in de eerste alinea van de tweede paragraaf over de “Financiële gevolgen”:

Verder vereist de implementatie van deze regeling en andere beleidsinstrumenten meerjarige investeringen om met name te kunnen voldoen aan de nieuwe (interim) luchtkwaliteitsnormen. Voor het dienstjaar 2020 worden de eerste investeringen voor de upgradings van het meetstation te Kas Chikitu, via de begrotingspost 187601/4914, doorgevoerd. Het betreft een investering van Naf. 300.000,00, doorgevoerd via een begrotingswijziging (overheveling) van de begrotingspost 187601/4914 naar 187601/4924. Voor de daaropvolgende dienstjaren 2021 - 2025, zal er eveneens voor een bedrag van Naf. 300.000.00 geïnvesteerd worden in meetinstrumenten om op meerdere locaties over het gehele eiland te kunnen meten.

11. Al met al kan dan worden gezegd dat ook het Land inmiddels inziet dat het beschermen van het leven van de mens van belang is, door zelf in de regeling te overwegen dat het noodzakelijk is om normen te stellen, omdat blootstelling aan deze schadelijke stoffen ongewenste effecten heeft op “de volksgezondheid, het gezinsleven of het leefmilieu”. Dat is het al dan niet deels voldoen aan de positieve verplichting die volgt uit artikel 2 EVRM om maatregelen te treffen ter bescherming van het recht op leven. In dit geval middels het stellen van regels terzake de luchtkwaliteit. Het beroep van Clean Air op artikel 2 EVRM is derhalve terecht. De eerste grief in het incidenteel appel is derhalve ook terecht. Het is van belang dat de grondslagen van de veroordeling van het Land correct zijn en dat die dan ook door het Hof worden aangevuld, zoals de eerste grief in het incidenteel appel dat vraagt aan het Hof. De schending van artikel 2 EVRM is evident en inmiddels erkend en derhalve is de verzochte verklaring voor recht dus toewijsbaar.
12. De tweede grief richt zich tegen het feit dat de veroordeling slechts de omgeving Kas Chikitu raakt, terwijl het Clean Air gaat om de luchtkwaliteit over het gehele eiland. Inmiddels blijkt uit de regeling die hiervoor is aangehaald dat ook het Land de mening van Clean Air deelt, maar dat de eerste investeringen voor het meten gedaan worden bij Kas Chikitu. Daarmee kan het Land thans geen verweer meer voeren tegen het feit dat de gestelde normen over het gehele eiland dienen te gelden, zoals door Clean Air verzocht. Het Land heeft naar aanleiding van deze procedure daar immers reeds uitvoering aan gegeven. De tweede grief is dus terecht. De veroordeling dient niet slechts bij Kas Chikitu te gelden, maar over het gehele eiland.
13. De derde grief ziet op de door Clean Air verzocht dwangsommen. Het Land is het vonnis waarvan beroep inmiddels nagekomen. Desalniettemin is het noodzakelijk om dwangsommen te stellen in deze zaak. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat het nog maar de vraag is of de regeling haar wettelijke grondslag kan ontleen aan artikel 2 Landsverordening Openbare Orde, zoals in preambule van de regeling is opgenomen. Het kan dus zijn dat deze regeling wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag door het Gerecht op verzoek van een belanghebbende buiten toepassing zal worden verklaard. Daarnaast gaat het om een ministeriele regeling die

ieder gewenst moment door de betreffende minister weer kan worden ingetrokken. Het is geen wettelijke regeling. Uitgaande van die situatie moet er een stok achter de deur zijn in de vorm van een dwangsom. Als de regeling buiten toepassing wordt verklaard, dan dient de dwangsom als prikkel om deugdelijke regelgeving op te stellen. Als de minister de regeling zou willen intrekken, dan is de dwangsom ook een prikkel om dat niet te doen. De regeling is een resultaat van deze procedure en is ook in het kader van dit hoger beroep opgesteld. Dat blijkt letterlijk uit de regeling. Indien er geen sanctie is op het niet naleven van het vonnis, dan is er ook geen prikkel meer voor het Land om het vonnis na te leven. Dit alles geeft ook gelijk het belang weer van Clean Air bij door haar ingestelde grieven. Clean Air heeft wel een procesbelang, want juist het vonnis in deze zaak is de prikkel geweest om het Land na decennia te bewegen om regels te stellen. Het is dus van belang dat dat vonnis correct is en volledig is, zodat de belangen die Clean Air behartigt gedegen gediend zijn.

14. Tot slot is er in de regeling ook een artikel opgenomen terzake de publicatie van de metingen die gedaan worden. Daarmee lijkt het Land eveneens deels met het petitum van Clean Air in te stemmen terzake publicatie. Verder verweer daartegen is niet gevoerd overigens, zodat het voor toewijzing gereed is.
15. Kortom, Clean Air persisteert bij haar grieven en verzoekt uw Hof om opnieuw rechtdoende vonnis te wijzen, onder toewijzing van de gewijzigde eis van Clean Air, met inachtneming van de grieven voornoemd.

Curaçao, 15 september 2020

de gemachtigden,

O.E. Kostrzewski

A.K.E. Henriquez